

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

І.В. Шульженко

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Кривий Ріг
2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

І.В. Шульженко

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри гуманітарних та правових
дисциплін
Протокол № 25
від “12” червня 2017 р.
Зав. кафедри _____ І.В.Шульженко

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол № 9
від “30”06. 2017 р.

Кривий Ріг

2017

УДК 346.2(072)

ББК 67.404я73

Ш 95

Рецензенти:

Л.М. Князькова – кандидат юридичних наук, доцент

Р.І. Михайлов – кандидат юридичних наук

Шульженко, І.В.

Ш Господарське право [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. / І.В. Шульженко ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. гуманітарних і правових дисциплін. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2017. – 53 с.

Методичні рекомендації призначені для студентів всіх форм навчання і включають інформацію щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань для самостійного вивчення та розподілу балів за видами робіт, що виконуються студентами протягом вивчення дисципліни. Методичні рекомендації містять перелік питань для підготовки до підсумкового контролю та перелік основної та додаткової літератури.

УДК 346.2(072)

ББК 67.404я73

© Шульженко І.В., 2017
© Донецький національний

університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського, 2017
ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	19
Змістовий модуль 1. Загальна частина господарського права	20
Змістовий модуль 2. Особлива частина господарського права	24
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	30
Змістовий модуль 1. Загальна господарського права	31
Змістовий модуль 2. Особлива господарського права	41
Питання для підготовки до заліку	49

ВСТУП

Господарське право є однією з провідних галузей у системі національного права України. За допомогою норм господарського права здійснюється правове регулювання господарських відносин, які виникають між суб'єктами господарювання.

В умовах конкуренції на ринку праці все більше відчувається необхідність в кадрах, здатних синтезувати економічні й правові знання, підвищується значущість правової підготовки фахівців економічних спеціальностей. Тому отримання певних знань і вмінь в галузі господарського права буде корисним не тільки для юристів, а й представників економічних спеціальностей.

Метою дисципліни “Господарське право” є формування професійних компетентностей щодо правового регулювання господарських відносин та практичних навичок у сфері господарської діяльності спрямованої на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **компетенції:**

знання і розуміння:

теоретичних основ господарського права, а саме: предмету, методу та системи господарського права України

змісту та класифікації суб'єктів господарської діяльності

механізмів правового регулювання виникнення, державної реєстрації та припинення діяльності суб'єктів господарського права

основ правового регулювання договірних відносин

особливостей правового регулювання зовнішньоекономічної господарської діяльності

застосування знань і розумінь:

уміння застосовувати законодавчі, підзаконні та локальні нормативно-правові акти, що регулюють господарські правовідносини

уміння аналізувати національні та міжнародні нормативно-правові акти, що регулюють господарські правовідносини

уміння застосовувати нормативно-правові акти, що регламентують процедуру виникнення, державної реєстрації та припинення діяльності суб'єктів господарського права

уміння застосовувати нормативно-правові акти, що регулюють майнові відносини у сфері господарювання

уміння укладати окремі види господарських договорів

уміння орієнтуватися у процедурі банкрутства та відновлення платоспроможності підприємств та інших суб'єктів господарського права

уміння орієнтуватися у правовому регулюванні притягнення до юридичної відповідальності суб'єктів господарського права.

формування суджень:

здатність обґрунтувати юридичний механізм забезпечення права громадянина на підприємницьку (господарську) діяльність як одного з фундаментальних соціально-економічних прав людини

здатність оцінити розвиток господарського законодавства в державі з метою попередження правових колізій в трудових правовідносинах

здатність провести порівняльний аналіз господарського законодавства України та господарського законодавства країн Євросоюзу, що регулює господарські правовідносини

здатність встановити фактори, які здійснюють вплив на адаптацію чинного господарського законодавства до законодавства країн Євросоюзу

здатність визначити методи та механізми подолання колізій в господарському законодавстві України

здатність оцінити проблеми державного регулювання реєстрації суб'єктів господарської діяльності притаманні Україні

здатність оцінити вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на перспективи реформування господарського законодавства в Україні

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Дисципліна вільного вибору студентів напряму підготовки 242 «Туризм»	
Загальна кількість годин – 90	Семестр	
	3-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Лекції	
	26 год.	4 год.
	Практичні, семінарські	
	13 год.	8 год.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	51 год.	78 год.
Вид контролю: залік		

2. Ціль та завдання дисципліни

Ціль: формування професійних компетентностей щодо правового регулювання господарських відносин та практичних навичок застосування норм господарського права в процесі виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність суб'єктами господарських правовідносин

Завдання: вивчення основних понять і категорій господарського права України, виховання у студентів високої правової культури і правосвідомості, поваги до законів та необхідності їх неухильного дотримання.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	сам. робота		л	п	лаб.	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Загальна частина господарського права										
Тема 1. Поняття, предмет, метод, система та джерела господарського права	9	2	1		6					
Тема 2. Державна економічна політика та державне регулювання господарської діяльності	9	2	1		6					
Тема 3. Правові основи комерційної (підприємницької) та некомерційної господарської діяльності	9	2	1		6					
Разом за змістовим модулем 1	27	6	3		18					
Змістовий модуль 2. Особлива частина господарського права										
Тема 4. Правове регулювання захисту економічної конкуренції	9	2	1		6					
Тема 5. Поняття та легалізація суб'єктів господарського права	9	2	1		6					
Тема 6. Припинення діяльності суб'єктів господарського права	12	4	2		6					
Тема 7. Правове положення підприємств	11	4	2		5					
Тема 8 Правовий статус господарських	11	4	2		5					

товариств									
Тема 9 Правове положення об'єднань підприємств	11	4	2		5				
Разом за змістовим модулем 3	63	20	10		33				
Усього годин	90	26	13	-	51				

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар – розгорнута бесіда Поняття, предмет, метод, система та джерела господарського права	1
2	Семінар запитань і відповідей Державна економічна політика та державне регулювання господарської діяльності	1
3	Семінар – дискусія Правові основи комерційної (підприємницької) та некомерційної господарської діяльності	1
4	Семінар запитань і відповідей Правове регулювання захисту економічної конкуренції	1
5	Семінар – дискусія Поняття та легалізація суб'єктів господарського права	1
6	Семінар – розгорнута бесіда Припинення діяльності суб'єктів господарського права	2
7	Семінар – дискусія Правове положення підприємств	2
8	Семінар з запитань і відповідей Правовий статус господарських товариств	2
9	Семінар – дискусія Правове положення об'єднань підприємств	2

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Аналіз і систематизація законодавства України, що регулює господарські правовідносини.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостій-	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
---------------------------------	---------------------------	--------------------------	--------------------

	ної роботи		
Змістовий модуль 1. Загальна частина господарського права			
Семінар – розгорнута бесіда. Тема 1. Поняття, предмет, метод, система та джерела господарського права	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття господарського права, предмет господарського права, метод господарського права, система господарського права, джерела господарського права України. Джерела [1, 2, 3, 5, 6, 9]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до теоретичних питань.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування
Семінар запитань і відповідей. Тема 2. Державна економічна політика та державне регулювання господарської діяльності	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: форми реалізації державою економічної політики, засоби державного регулювання господарської діяльності, державна служба України з питань регуляторної політики, і розвитку підприємництва її структура та функції, особливості управління господарською діяльністю у державному та комунальному секторі економіки. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар – дискусія. Тема 3. Правові основи комерційної (підприємницької) та некомерційної господарської діяльності	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: підприємництво як вид господарської діяльності його ознаки, види та принципи, державні гарантії і державна підтримка підприємницької діяльності, правове регулювання малого та середнього підприємництва, основні напрямки і форми його державної підтримки, некомерційна господарська діяльність. Джерело [1, 2, 4, 5, 9]. 2. Самотестування. 3. Вирішення індивідуальних завдань.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Разом змістовий модуль 1	18		
Змістовий модуль 2. Особлива частина господарського права			
Семінар з запитань і відповідей. Тема 4. Правове регулювання захисту економічної конкуренції	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: законодавство про захист економічної конкуренції, правове положення Антимонопольного комітету його задачі та функції, контроль за конкуренцією суб'єктів господарства, відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар – дискусія. Тема 5. Поняття та легалізація суб'єктів господарського	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття та види суб'єктів господарського права, поняття легалізації суб'єктів господарського права, правове регулювання державної реєстрації суб'єктів господарського права, правове регулювання ліцензування певних видів господарської діяльності. Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань

права		3. Вирішення ситуаційних задач.	
Семінар – розгорнута бесіда. Тема 6. Припинення діяльності суб'єктів господарського права	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: припинення юридичних осіб – суб'єктів господарської діяльності, реорганізація юридичної особи – суб'єкта господарської діяльності, порядок ліквідації юридичної особи – суб'єкта господарської діяльності, припинення підприємницької діяльності фізичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності. Джерело [1, 2, 4, 5, 6]. 2. Самотестування. 3. Вирішення ситуаційних задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань
Семінар – дискусія. Тема 7. Правове положення підприємств	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття та ознаки підприємства як організаційної форми господарювання, види і організаційні форми підприємств, організаційна структура і управління підприємством, правове положення державних і комунальних підприємств. Джерело [1, 2, 8]. 2. Самотестування. 3. Вирішення ситуаційних задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, перевірка зібраної інформації
Семінар з запитань і відповідей Тема 8 Правовий статус господарських товариств	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття господарських товариств та їх ознаки, види господарських товариств та їх характеристика, права і обов'язки учасників господарських товариств, управління господарським товариством. Джерело [1, 2, 6, 9]. 2. Самотестування. 3. Вирішення ситуаційних задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань, перевірка зібраної інформації
Семінар – дискусія. Тема 9 Правове положення об'єднань підприємств	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття об'єднання підприємств його функції та майнова основа діяльності, статус підприємства – учасника об'єднання підприємств, види і організаційні форми об'єднань підприємств, управління об'єднанням підприємств, асоційовані підприємства та холдингові компанії. Джерело [1, 2, 5]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Разом змістовий модуль 2	33		
Разом	51		

7. Матриця зв'язку між дисципліною/ змістовим модулем, результатами навчання та компетентностями

Результати навчання	Компетентності	
	Загальні	Предметно-спеціальні

	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6
1. Знання теоретичних основ господарського права, а саме: Предмету господарського права, методу господарського права, системи господарського права, джерел господарського права							+				
2. Знання ключових аспектів державної економічної політики і державного регулювання господарської діяльності – форми реалізації державою економічної політики та її основні напрями, засоби державного регулювання господарської діяльності								+			
3. Знання ключових положень комерційної (підприємницької) і некомерційної господарської діяльності, а також державних гарантій і державної підтримки підприємницької діяльності							+				
4. Знання основних нормативно-правових актів що регулюють захист економічної конкуренції, а також правове положення Антимонопольного комітету										+	
5. Знання класифікації суб'єктів господарського права, їх легалізації, державної реєстрації, ліцензування певних видів господарської діяльності, а також патентування певних видів господарської діяльності							+				
6. Розуміння процедури припинення суб'єктів господарського права (юридичних осіб та фізичних осіб підприємців)											
7. Уміння побудови структуру та організації управління підприємством. Знання особливостей правового положення приватних, комунальних і державних підприємств								+			
8. Уміння процедури створення та державної реєстрації об'єднань підприємств							+				
9. Здатність розпізнавати особливості правового статусу									+		

благодійних та інших неприбуткових організацій і кредитних спілок													
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Стиль викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються на протязі семестру (100 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	4		2			6
Тема 2	4		2			6
Тема 3	4		2	6		12
Разом змістовий модуль 1	12		6	6		24
Змістовий модуль 2						
Тема 4	2	4	6			12
Тема 5	2	4	6			12
Тема 6	2	4	6			12
Тема 7	2	4	6			12
Тема 8	2	4	6			12
Тема 9	2	4	6		4	16
Разом змістовий модуль 2	12	24	36		4	76
Разом						100

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання *тестових завдань* (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання *теоретичної частини* екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання **практичної частини** (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання *тестових завдань* (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання *теоретичної частини* екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання **практичної частини** (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»

60-69	Е	2, «незадовільно»
59-30	FX	
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Комплекти індивідуальних завдань.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Базова

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
3. Вінник О.М. Господарське право: Курс лекцій. – К.: Атіка, 2014. – 624 с.
4. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Хрінком Інтер. – 2012. – 592 с.
5. Господарське право: Практикум / В.С. Щербина, Г.В. Пронська, О.М. Вінник та ін.; За заг. ред. В.С. Щербини. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 416 с.
6. Пігач Я.М., Труфанова Л.М. Господарське законодавство: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури. – 2015. – 624 с.
7. Ершова І.В. Предпринимательское право: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИД “Юриспруденция”, 2003. – 544 с.
8. Жук А.А., Жук І.А., Неживець О.М. Господарське право: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2003. – 400 с.
9. Предпринимательское право Украины: Учебник/ Р.Б.Шишка, А.М. Сытник, В.Н. Левков и др./ Харьков: Эспада, 2001.-624 с.
10. Мандриковський М.М. Господарське законодавство: Навч. посібник. – 2-ге вид. – Львів: Вид-во нац. ун-ту “Львівська політехніка”, 2004. – 172 с.

Додаткова

11. Мамутов В.К. Развитие хозяйственного законодательства и хозяйственно-правовой мысли в суверенной Украине: Науч. доклад / Ин-т экономико-правовых исследований НАН Украины. – Донецк, 2004. – 40 с.
12. Мамутов В.К. Экономика и право: Сб. науч. тр. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
13. Саниахметова Н.А. Юридический справочник предпринимателя. – 6-е изд.,

перераб. и доп. – Х.: Одиссей, 2004. – 1056 с.

14. Хозяйственное законодательство Украины: практика применения и перспективы развития в контексте европейского выбора: Сб. научн. тр. / Институт экономико-правовых исследований НАН Украины; Отв. ред. В.К. Макутов. – Донецк: ООО “Юго-Восток, Лтд”, 2005. – 584 с.

15. Хозяйственный кодекс Украины: Комментарий. – 2-е изд. – Х.: Одиссей, 2005. – 896 с.

16. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с.

17. www.ligazakon.ua.....

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Тема 1. Поняття, предмет, метод, система та джерела господарського права України

Семінар 1. Поняття, предмет, метод, система та джерела господарського права України

План заняття:

1. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Поняття господарського права, господарської діяльності, ознаки господарської діяльності.
2. Предмет та метод господарського права, види методів господарського права.
3. Принципи господарського права.
4. Зв'язок господарського права с іншими галузями права України.
5. Поняття та види господарських правовідносин.
6. Ознаки господарських правовідносин.
7. Система господарського права України.
8. Джерела господарського права України.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація рефератів (доповідей).*

4. *Обговорення кейсів.*

Громадяни Циганов та Норко домовились про те, що Циганов (будівельник за фахом) у період літньої відпустки зробить ремонт у квартирі Норко. На вимогу Норко між громадянами було укладено письмовий договір, який містив усі необхідні умови, в тому числі – строки, суму та порядок розрахунку. По закінченні робіт громадянин Циганов, отримавши обумовлену договором грошову винагороду в розмірі 2000 грн., сплатив певну суму прибуткового податку. Але після розгляду декларації про сукупний річний дохід його було оштрафовано за те, що він займався підприємницькою діяльністю без державної реєстрації.

Питання:

1. *Чи можна вважати діяльність, що нею займався Циганов, підприємництвом? Обґрунтуйте свою відповідь.*

При розгляді справи у господарському суді, провадження в якій порушено ухвалою від 10 липня 2006 р., суд застосував закон СРСР, що був прийнятий у вересні 1974 р.

Питання:

1. *Чи правомірне застосування господарським судом зазначеного закону?*

2. Які умови застосування на території України актів колишнього СРСР? Обґрунтуйте свою відповідь, посилаючись на відповідні положення чинного законодавства України.

У нормативно-правовому акті, виданому Міністерством аграрної політики України, було зазначено, що він набуває чинності через вісім днів після його видання.

Питання:

1. Яким нормативно-правовим актом регулюється порядок набуття чинності нормативно-правовими актами міністерств та інших органів виконавчої влади?

2. Чи відповідає зазначений нормативно-правовий акт законодавству України? Дайте аргументовану відповідь.

Нормативно-правовий акт, виданий Міністерством фінансів України, розташованим у м. Києві, було зареєстровано у головному управлінні юстиції м. Києва.

Питання:

1. Чи відповідає зазначена реєстрація чинному законодавству України?

2. Який порядок встановлено для державної реєстрації нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, органів господарського управління та контролю?

Тема 2. Державна економічна політика та державне регулювання господарської діяльності

Семінар 2 Державна економічна політика та державне регулювання господарської діяльності

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Форми реалізації державою економічної політики та її основні напрямки.

2. Засоби державного регулювання господарської діяльності.

3. Державна служба України з питань регуляторної політики та підприємництва, її структура та функції

4. Особливості управління господарською діяльністю у державному та комунальному секторі економіки.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей).

4. Обговорення кейсів.

У результаті перевірки діяльності акціонерної енергопостачальної компанії "Астат" начальником Державної інспекції контролю за цінами в м. Києві було прийнято рішення про накладення на АЕК фінансових санкцій. На думку перевіряючої, АЕК, використовуючи монопольне становище при укладанні угоди на постачання електроенергії, безпідставно передбачає надбавку до тарифу на електроенергію за надійність у розмірі від 2% до 5% вартості одержаної енергії, а

отже, завищує при цьому граничний розмір регульованого тарифу на електроенергію. Акціонерна компанія, вважаючи, що вона не порушувала вимог законодавства, оскільки у ньому не міститься заборони збільшення тарифів на електричну енергію шляхом включення додаткової надбавки за надійність, звернулася до суду.

Питання:

1. Який орган формує цінову політику із встановленням тарифів на електроенергію? Які його повноваження?

2. Яким чином оформляються відносини між енергопостачальною організацією та споживачем? Чи можна вважати надбавку складовою тарифу на електричну енергію?

3. Яке рішення має прийняти суд?

1 жовтня 1997 р. між дочірнім підприємством "Дорога" (постачальником) та державним підприємством "Укренерго" (замовником) було укладено договір поставки електроенергії з Російської Федерації. За цим договором ДП "Дорога" було поставлено електроенергії на суму 110 млн. грн. 1 листопада 1998 р. між тими ж сторонами було укладено додаткову угоду до договору поставки, якою вони зафіксували в доларовому еквіваленті заборгованість "Укренерго" перед підприємством "Дорога" в розмірі 35 млн. грн., що дорівнювало 9 млн. 722 тис. доларів США. Районний прокурор в інтересах Міністерства енергетики України подав позов до "Укренерго" та підприємства "Дорога" про визнання недійсною додаткової угоди, посилаючись на заборону встановлювати ціни в доларовому еквіваленті згідно із постановою Кабінету Міністрів України "Про удосконалення порядку формування цін".

Питання:

1. Яким чином формуються ціни на товари та послуги, що надаються суб'єктами підприємницької діяльності?

2. Чи може застосовуватися постанова Кабінету Міністрів України "Про удосконалення порядку формування цін" до вищезазначених відносин? Чи може Кабінет Міністрів України обмежувати права суб'єктів господарювання на встановлення вільних цін із урахуванням доларового еквіваленту?

3. Яке рішення має прийняти суд?

Тема 3. Правові основи комерційної (підприємницької) і не комерційної господарської діяльності

Семінар 3 Правові основи комерційної (підприємницької) і не комерційної господарської діяльності

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1 Підприємництво як вид господарської діяльності, його ознаки, види та принципи.

2. Господарські гарантії та господарська підтримка підприємницької діяльності.

3. Правове регулювання малого та середнього підприємництва, основні напрямки та форми його державної підтримки.

4. Некомерційна господарська діяльність

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація рефератів (доповідей).*

4. *Обговорення кейсу.*

Старший викладач державного педагогічного інституту Рубан, вік якого наближається до пенсійного, звернувся до відділу кадрів інституту з проханням підготувати його документи про вихід на пенсію як державного службовця відповідно до Закону України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 р.

Свою вимогу Рубан обґрунтував посиланням на пункт 1 статті 1 Конвенції МОП 1978 р. про трудові відносини на державній службі, відповідно до якого ця Конвенція застосовується до усіх осіб, найнятим державним органом, якщо тільки до них не застосовуються більш сприятливі положення інших міжнародних трудових конвенцій. Статтею 8-1 КЗпП України визначено, якщо міжнародними договорами або угодами встановлені інші правила, чим ті, що їх містить законодавство України, повинні застосовуватись правила міжнародних договорів.

Питання:

1) Дайте розгорнуту характеристику актів МОП як джерел трудового права.

2) Яка Ваша думка щодо поставленого Рубаном питання?

3) Чи можуть застосовуватися міжнародні договори у сфері трудових відносин, коли вони не відповідають Конституції України – джерелу трудового права?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Тема 4. Правове регулювання захисту економічної конкуренції

Семинар 4. Правове регулювання захисту економічної конкуренції

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Законодавство про захист економічної конкуренції. Види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.
2. Правове положення Антимонопольного комітету, його задачі та функції.
3. Контроль за концентрацією суб'єктів господарювання.
4. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.
5. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація рефератів (доповідей).

4. Обговорення кейсу.

З 1 червня до 18 липня 1999 р. приватне акціонерне товариство "Дніпронафтопродукт" та товариство з обмеженою відповідальністю "Фірма "Авіас" в один і той же день тижня та в одні й ті ж години підвищували ціни на нафтопродукти до однакового рівня, що було підтверджено документами (листами, наказами), згідно з якими філії (АЗС) за встановленими роздрібними цінами здійснювали реалізацію моторних бензинів та дизельного пального в зазначений період. Перевіркою Дніпропетровського відділення Антимонопольного комітету України було встановлено, що сукупна частка ВАТ "Дніпронафтопродукт" та ТОВ "Фірма "Авіас" на відповідному ринку становить 45%. Дніпропетровське відділення Антимонопольного комітету України кваліфікувало дії ВАТ та ТОВ як антиконкурентні узгоджені дії, що призвели до встановлення монопольних цін. ВАТ "Дніпронафтопродукт" та ТОВ "Фірма "Авіас" оскаржили рішення Дніпропетровського відділення Антимонопольного комітету України до господарського суду.

Питання:

1. Чи є ознаки правопорушення в діях ВАТ "Дніпронафтопродукт" та ТОВ "Фірма "Авіас"?
2. Яке рішення має прийняти господарський суд?

Тема 5. Поняття та легалізація суб'єктів господарського права

Семінар 5. Поняття та легалізація суб'єктів господарського права

План заняття:

1. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Поняття та види суб'єктів господарського права.
  2. Поняття легалізації суб'єктів господарювання.
  3. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів господарювання.
  4. Правове регулювання ліцензування певних видів господарської діяльності.
  5. Ліцензійні справи та ліцензійний реєстр.
  6. Переоформлення, видача дублікату та анулювання ліцензії на здійснення певного виду господарської діяльності.
  7. Правове регулювання патентування певних видів підприємницької діяльності.
2. *Індивідуальне тестування.*
  3. *Презентація рефератів (доповідей).*
  4. *Обговорення кейсу.*

Громадянин Петров вирішив заснувати приватне підприємство. Державна адміністрація, до якої звернувся Петров із необхідними документами, відмовила в реєстрації підприємства, посилаючись на недостатність розміру статутного фонду, передбаченого установчими документами підприємства. Петров не погодився і звернувся до суду із заявою про спонукання державної адміністрації здійснити реєстрацію приватного підприємства.

Питання:

1. *Які обов'язкові реквізити статуту приватного підприємства?*
2. *Яким законодавчим актом визначений мінімальний розмір статутного фонду приватного підприємства?*
3. *Чи потрібний взагалі статутний фонд підприємству?*

Громадянин України Васильченко П.Р., сплативши реєстраційний збір у встановленому розмірі та маючи намір провадити підприємницьку діяльність без створення юридичної особи, подав до органу державної реєстрації реєстраційну картку, три фотокартки, копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера як платника податків, документ, що підтверджує внесення плати за державну реєстрацію, своє рішення за підписом усіх членів сім'ї про намір провадити підприємницьку діяльність, ксерокопію свідоцтва про шлюб та свідоцтва про народження дитини.

Питання:

1. *Чи є у реєструючого органу підстави для відмови Васильченку П.Р. у державній реєстрації?*
Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на законодавство.

Тема 6. Припинення діяльності суб'єктів господарського права Семінар 6. Припинення діяльності суб'єктів господарського права

План заняття:

1. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Припинення юридичних осіб – суб'єктів господарської діяльності.
2. Реорганізація юридичної особи – суб'єкта господарської діяльності.
3. Порядок ліквідації особи – суб'єкта господарської діяльності.
4. Припинення підприємницької діяльності фізичною особою – суб'єктом господарської діяльності.
5. Банкрутство (неплатоспроможність) особи – суб'єкта господарської діяльності.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація рефератів (доповідей).*

4. *Обговорення кейсу.*

Акціонерне товариство "Прогрес" звернулося до господарського суду із заявою про визнання банкрутом акціонерного товариства "Трансгаз", що є дочірнім підприємством НАК "Нафто-газ України", неспроможного сплатити визнаний ним у відповіді на претензію борг. Ухвалою господарського суду було порушено провадження у справі про банкрутство зазначеного боржника та призначено підготовче засідання суду з викликом представників сторін. У відзиві на заяву про порушення справи про банкрутство боржник заперечував безспірність вимог кредитора, посилаючись на підписання відповіді на претензію неуповноваженою на це особою та звернення боржника до суду з позовом про визнання частково недійсним договору, з яким пов'язане виникнення боргового зобов'язання. Також боржник просив зупинити провадження у справі до розгляду господарським судом поданої ним позовної заяви про визнання договору частково недійсним та просив скасувати ухвату про порушення справи про банкрутство з посиланням на те, що її винесено з порушенням норм процесуального права, оскільки боржник не був повідомлений про час і місце підготовчого засідання суду. Крім того, позивач зазначав, що дочірнє підприємство створене шляхом внесення до статутного фонду акцій та майна НАК "Нафтогаз України", єдиним акціонером якого є держава, тому порушення справи про банкрутство є порушенням вимог чинного законодавства.

Питання:

1. *Що слід розуміти під безспірними вимогами щодо боржника? Які особи визначають безспірність вимог?*

2. *Чи підлягають задоволенню вимоги боржника, викладені у відзиві?*

3. *Вирішіть ситуацію.*

Тема 7. Правове положення підприємств

Семинар 7. Правове положення підприємств

План заняття:

1. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Поняття і ознаки підприємства як організаційної форми господарювання.

2. Види і організаційні форми підприємств.
3. Організаційна структура і управління підприємством.
4. Правове положення державних підприємств.
5. Правове положення комунального унітарного підприємства.
6. Поняття види і правове положення підприємств колективної власності.
7. Правове положення приватних та інших підприємств.

2. *Індивідуальне тестування.*
3. *Презентація рефератів (доповідей).*
4. *Обговорення кейсу.*

У державного підприємства виникла необхідність створити допоміжні виробництва. Його директор і головний інженер вважали, що це можна зробити лише шляхом створення малих підприємств, закріпивши за ними частину майна державного підприємства на праві користування. Начальник юридичного відділу категорично заперечував проти цього, пропонуючи надати цим виробництвам статус відокремлених підрозділів підприємства з наданням їм права укладати від імені підприємства договори на реалізацію виробленої продукції і матеріально-технічне забезпечення цих виробництв.

Питання:

1. *Розв'яжіть цей спір, посилаючись на норми чинного законодавства.*
2. *Які права має державне підприємство щодо використання закріпленого за ним державного майна?*
3. *Які питання мають погоджуватися державним підприємством з органом, до сфери управління якого воно входить?*

Тема 8. Правовий статус господарських товариств

Семінар 8. Правовий статус господарських товариств

План заняття:

1. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Поняття господарських товариств та їх ознаки.
  2. Види господарських товариств та їх характеристика.
  3. Права и обов'язки учасників господарських товариств.
  4. Управління господарським товариством.
2. *Індивідуальне тестування.*
  3. *Презентація рефератів (доповідей).*
  4. *Обговорення кейсу.*

Товариство з обмеженою відповідальністю "Росава" — акціонер товариства "Росава" подало позов до суду про визнання недійсним рішення загальних зборів АТ. У позові ТОВ зазначало, що правління АТ не дало ТОВ можливості брати участь у роботі загальних зборів АТ, посилаючись на те, що ТОВ ще не повністю сплатило вартість акцій, на які воно підписалося. У зв'язку із цим ТОВ вимагало скасування рішення і відшкодування збитків.

Питання:

1. *Хто має право брати участь у загальних зборах АТ? Коли акціонер набуває права власності на акції АТ?*

2. *Чи є ТОВ власником акцій? У який строк слід оплачувати акції емітента?*

3. *Яке рішення має прийняти суд?*

Голова правління приватного акціонерного товариства "Неон" (він же — власник 60% акцій), зловживаючи своїм посадовим становищем, почав завдавати шкоди підприємству. Він безкоштовно або за заниженими цінами забирає зі складу товарно-матеріальні цінності, укладає не вигідні для ВАТ договори тощо.

Питання:

1. *Чи мав би право власник 60% акцій, не обіймаючи посади голови правління ВАТ, укласти договори та діяти іншим чином від імені ВАТ?*

2. *Який орган може відкликати членів виконавчого органу ВАТ (правління)? Чи матиме при цьому значення кількість акцій, що знаходяться у власності акціонера?*

3. *Що можна порадити акціонерам у ситуації, що склалася?*

Тема 9. Правове положення об'єднань підприємств **Семінар 9. Правове положення об'єднань підприємств**

План заняття:

1. *Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Поняття об'єднання підприємств, є його функції та майнова основа діяльності.

2. Статус підприємства – учасника об'єднання підприємств.

3. Види та організаційні форми об'єднання підприємств.

4. Управління об'єднанням підприємств.

5. Асоційовані підприємства та холдингові компанії.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Презентація рефератів (доповідей).*

4. *Обговорення кейсів.*

Промислові підприємства (видобувні, обробні, по виробництву комплектуючих і верстатобудівні), які забезпечували всі стадії виробництва складного устаткування, страхова компанія і акціонерний банк виступили ініціаторами створення промислово-фінансової групи, уклавши між собою Генеральну угоду щодо виробництва кінцевої продукції. За цією угодою обов'язки головного підприємства, що має діяти від імені ПФГ, поклалися на акціонерний банк. Ініціатори створення ПФГ звернулися до Міністерства економіки з відповідним обґрунтуванням створення ПФГ і очікували рішення.

Питання:

1. *Чи досить названих дій для ініціаторів для створення ПФГ?*

2. *Яким умовам має відповідати ПФГ?*

3. В якому порядку вона створюється?

4. Який учасник ПФГ і в якому порядку може бути визнаний її головним підприємством?

5. Які основні відмінності ПФГ від господарських об'єднань, що створюються відповідно до ст.3 Закону України «Про підприємства в Україні.»?

Головне підприємство і учасники ПФГ уклали Генеральний установчий договір про подальшу діяльність, згідно з умовами якого кожен з учасників втрачає статус юридичної особи, а також незалежність у здійсненні господарської діяльності. Окрім цього, зазначений договір регулював питання щодо назви ПФГ, кінцевої продукції ПФГ, терміну дії договору. У договорі було зазначено, що він набирає чинності з моменту досягнення сторонами згоди по всіх його істотних умовах?

Питання:

1. Чи правомірне укладення зазначеного договору?

2. Який документ правового характеру (якщо він є) укладається між Головним підприємством та учасниками ПФГ?

3. Які його істотні умови?

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Тема 1. Поняття, предмет, метод, система та джерела господарського права України

Семінар 1. Поняття, предмет, метод, система та джерела господарського права України

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Поняття господарського права, господарської діяльності, ознаки господарської діяльності.

2. Предмет та метод господарського права, види методів господарського права.

3. Принципи господарського права.

4. Зв'язок господарського права с іншими галузями права України.

5. Поняття та види господарських правовідносин.

6. Ознаки господарських правовідносин.

7. Система господарського права України.

8. Джерела господарського права України.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

Господарська діяльність – це:

- A. фінансова діяльність за участю суб'єктів господарювання, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів
- B. діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність
- C. діяльність профспілкових органів
- D. діяльність у сфері державного управління

Предмет господарського права – це:

- A. сукупність прийомів та засобів впливу норм господарського права на учасників господарських правовідносин

- V. сукупність нормативно-правових актів що регулюють господарські правовідносини
- C. сукупність суспільних відносин у галузі господарської діяльності, яка здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів з метою отримання прибутків або без такої мети
- D. D. господарча діяльність суб'єктів господарювання

Метод господарського права – це:

- A. сукупність нормативно-правових актів що регулюють господарські правовідносини
- V. сукупність суспільних відносин у галузі господарської діяльності, яка здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів з метою отримання прибутків або без такої мети
- C. господарча діяльність суб'єктів господарювання
- D. D. сукупність прийомів та засобів впливу норм господарського права на учасників господарських правовідносин

Не відноситься до методів господарського права:

- A. метод плюралізму
- V. метод автономних рішень
- C. метод владних приписів
- D. метод рекомендацій

Метод владних приписів - це:

- A. право суб'єктів господарювання за власною ініціативою приймати будь-які рішення, які не суперечать закону
- V. обов'язок дотримання заборон закону в процесі здійснення господарської діяльності
- C. державне регулювання поведінки суб'єктів господарських відносин шляхом рекомендацій
- D. гнагляд і контроль органів державної влади за господарською діяльністю

До принципів господарського права не відноситься:

- A. азабезпечення економічного різноманіття та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання
- V. вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України

- C. забезпечення охорони праці на виробництві
- D. свобода підприємницької діяльності в межах передбачених законом

Господарське право має найбільш тісний зв'язок:

- A. з аграрним правом
- B. з екологічним правом
- C. з міжнародним правом
- D. з цивільним правом

Внутрішньогосподарчими є відносини:

- A. що виникають між суб'єктами господарювання при безпосередньому здійсненні господарської діяльності
- B. що складаються між структурними підрозділами суб'єкта господарювання та між суб'єктом господарювання і його структурними підрозділами
- C. що складаються між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю
- D. що виникають між трудовим колективом і адміністрацією підприємства

Первинну ланку системи господарського права складає:

- A. особлива частина системи
- B. загальна частина системи
- C. норма господарського права
- D. інститут господарського права

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13 – 14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
5. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. – Голос України. – 18.04.2012. – № 70.

6. Закон України «Про Антимонопольний комітет» від 26.11.93 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50. – Ст. 492.
7. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5 – 6. – Ст. 30.
8. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст. 195.
9. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців» від 15.05.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31 – 32. – Ст. 263.
10. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 50. – Ст. 540.
11. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.
12. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12. – Ст. 64.
13. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 30. – Ст. 379.
14. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
15. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.06.2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 21. – Ст. 103.
16. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
17. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.
18. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64.
19. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.
20. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. (із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 22 травня 2003 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 35. – Ст. 271.
21. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21.04.1993 р. (в редакції Закону від 02.11.2006 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 21. – Ст. 218.
22. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 р. (в редакції Закону від 01.06.2000 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 32.
23. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 19. – Ст. 80.
24. Закон України «Про страхування» 07.03.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 103.

25. Закон України «Про товарну біржу» 10.12.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 103.
26. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 21. – Ст. 103.
27. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23 вересня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 40.
28. Закон України «Про природні монополії» від 20.04.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 30. – Ст. 238.
29. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р. (у редакції від 30.06.1999 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 21. – Ст. 103.
30. Закон України «Про оренду державного та комунального майна» від 10.04. 1992 р. (в редакції від 14.03.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 15.
31. Закон України «Про благодійництво та благодійні організації» від 16.09.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 46. – Ст. 292.
32. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р – Голос України від 11.10.1991 р.
33. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. – Урядовий кур'єр. – 29.10.2008 р. – № 202.
34. Закон України «Про колективні договори і угоди» от 01.07.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – N 36. – Ст. 361.
35. Закон СРСР від 17 червня 1983 р. «Про трудові колективи і підвищення їх ролі в управлінні підприємствами, установами, організаціями» від 17.06.1983 р. // Законодавство України [Електронний ресурс] / Верхов. Рада України. – Електроні текст. дані. – К. : Упр. комп'ютериз. систем Апарату Верхов. Ради України, 1996-2009. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0164-01/>. – Назва з екрану.
36. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 15. – Ст. 101.
37. Указ Президента України від 30.03.2012 р. «Деякі питання діяльності Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва». – Урядовий кур'єр. – 2012. – № 65.
38. Указ Президента України від 06.04.2011 р. «Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України» – Урядовий кур'єр від 21.04.2011 р. – № 73.
39. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування» від 14.11.2000р. № 1698. – Урядовий кур'єр. – 07.12.2000. – № 228.
40. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження переліку платних побутових послуг» від 29.12.2010р. № 1258. – Урядовий кур'єр від 03.02.2011р. – № 20.

41. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування, ведення і користування відомостями ліцензійного реєстру та подання їх до Єдиного ліцензійного реєстру» від 08.11.2000 р. № 1658. – Урядовий кур'єр від 29.11.2000р. – № 222.

42. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.12 р. «Про утворення територіальних органів Державної служби з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва». – Урядовий кур'єр. – 2012. – № 148.

43. Постанова Пленуму Верховного суду України «Про судову практику по справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» від 31.03.95 // Право України. – 1995. – № 7.

44. Постанова Вищого господарського суду України «Боргові зобов'язання і ліквідація підприємств» від 28.05.03 № 11-26/2617 // Офіц. вісн. України. – 2003.

45. Розпорядження Антимонопольного комітету України № 32–р від 23.02.2001 р. «Про Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України». – Офіційний вісник України. – 2001. – № 14. – стор. 227. – Ст. 622.

46. Розпорядження Антимонопольного комітету України № 5 від 19.04.1994 р. «Про затвердження Тимчасових правил розгляду справ про порушення антимонопольного законодавства України // Законодавство України [Електронний ресурс] / Верхов. Рада України. – Електроні текст. дані. – К. : Упр. комп'ютериз. систем Апарату Верхов. Ради України, 1996-2009. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=197-91-%EF>. – Назва з екрана.

47. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с.

48. Хозяйственное право Украины: Учебное пособие / Под общей ред. Проф. Н. А. Саниахметовой. – Х.: “Одиссей”, 2005. – 640 с.

49. Право інтелектуальної власності : Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. Закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред.. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.

50. Ієвіня О.В., Мироненко В.П., Павловська Н.В., Пилипенко С.А. Право інтелектуальної власності: схеми та роз'яснення : Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2007. – 264 с.

51. Драпак Г., Скиба М. Основи інтелектуальної власності: Навч. посібник. Видання друге, виправлене. – К.: Кондор, 2007. – 156 с.

52. Господарське право України: Підручн. для студ. вищ. навч. зал. / М.К. Галянтич, С.М. Грудницька, О.М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424с. – Бібліогр.: с. 417-419.

53. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 264 с.

54. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

Додаткова

47. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с.
48. Хозяйственное право Украины: Учебное пособие / Под общей ред. Проф. Н. А. Саниахметовой. – Х.: “Одиссей”, 2005. – 640 с.
49. Право інтелектуальної власності : Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. Закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред.. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
50. Ієвіня О.В., Мироненко В.П., Павловська Н.В., Пилипенко С.А. Право інтелектуальної власності: схеми та роз'яснення : Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2007. – 264 с.
51. Драпак Г., Скиба М. Основи інтелектуальної власності: Навч. посібник. Видання друге, виправлене. – К.: Кондор, 2007. – 156 с.
52. Господарське право України: Підручн. для студ. вищ. навч. зал. / М.К. Галянтич, С.М. Грудницька, О.М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424с. – Бібліогр.: с. 417-419.
53. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 264 с.
54. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

Тема 2. Державна економічна політика та державне регулювання господарської діяльності

Семінар 2 Державна економічна політика та державне регулювання господарської діяльності

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
  1. *Форми реалізації державою економічної політики та її основні напрямки.*
  2. *Засоби державного регулювання господарської діяльності.*
  3. *Державна служба України з питань регуляторної політики та підприємництва, її структура та функції*
  4. *Особливості управління господарською діяльністю у державному та комунальному секторі економіки.*
3. *Підготуйтеся до письмового опитування.*
4. *Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13 – 14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
5. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. – Голос України. – 18.04.2012. – № 70.
6. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст. 195.
7. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 30. – Ст. 379.
8. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
9. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування» від 14.11.2000р. № 1698. – Урядовий кур'єр. – 07.12.2000. – № 228.
11. Указ Президента України від 30.03.2012 р. «Деякі питання діяльності Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва». – Урядовий кур'єр. – 2012. – № 65.
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.12 р. «Про утворення територіальних органів Державної служби з питань регуляторної політики та розвитку підприємства». – Урядовий кур'єр. – 2012. – № 148.

Додаткова

13. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с. (с. 18-49).
14. Хозяйственное право Украины: Учебное пособие / Под общей ред. Проф. Н. А. Саниахметовой. – Х.: “Одиссей”, 2005. – 640 с. (с. 46-57).
15. Господарське право України: Підручн. для студ. вищ. навч. зал. / М.К. Галянтич, С.М. Грудницька, О.М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424с. – Бібліогр.: с. 417-419.
16. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 264 с.
17. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

Тема 3. Правові основи комерційної (підприємницької) і не комерційної господарської діяльності
Семінар 3 Правові основи комерційної (підприємницької) і не комерційної господарської діяльності

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1 Підприємництво як вид господарської діяльності, його ознаки, види та принципи.

2 Господарські гарантії та господарська підтримка підприємницької діяльності.

3. Правове регулювання малого та середнього підприємництва, основні напрямки та форми його державної підтримки.

4 Некомерційна господарська діяльність

3. *Підготуйтеся до письмового опитування.*

4. *Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13 – 14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.

5. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012. – Голос України. – 18.04.2012. – № 70.

6. Указ Президента України від 30.03.2012 р. «Деякі питання діяльності Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва». – Урядовий кур'єр. – 2012. – № 65.

7. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.12 р. «Про утворення територіальних органів Державної служби з питань регуляторної політики та розвитку підприємства». – Урядовий кур'єр. – 2012. – № 148.

Додаткова

8. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с. (с. 40-66).

9. Хозяйственное право Украины: Учебное пособие / Под общей ред. Проф. Н. А. Саниахметовой. – Х.: “Одиссей”, 2005. – 640 с.

10. Господарське право України: Підручн. для студ. вищ. навч. зал. / М.К. Галянтич, С.М. Грудницька, О.М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424с.
11. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 264 с.
12. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Тема 4. Правове регулювання захисту економічної конкуренції

Семінар 4. Правове регулювання захисту економічної конкуренції

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Законодавство про захист економічної конкуренції. Види порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

2. Правове положення Антимонопольного комітету, його задачі та функції.

3. Контроль за концентрацією суб'єктів господарювання.

4. Відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

5. Розгляд справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

3. *Підготуйтеся до письмового опитування.*

4. *Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13 – 14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.

6. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.93 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 50. – Ст. 492.

7. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції від 07.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.

8. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12. – Ст. 64.

9. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 30. – Ст. 379.

10. Закон України «Про природні монополії» від 20.04. 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 30.

11. Розпорядження Антимонопольного комітету України № 32–р від 23.02.2001 р. «Про Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України». – Офіційний вісник України. – 2001. – № 14. – стор. 227. – Ст. 622.

12. Розпорядження Антимонопольного комітету України № 5 від 19.04.1994 р. «Про затвердження Тимчасових правил розгляду справ про порушення антимонопольного законодавства України // Законодавство України [Електронний ресурс] / Верхов. Рада України. – Електроні текст. дані. – К. : Упр. комп'ютериз. систем Апарату Верхов. Ради України, 1996-2009. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=197-91-%EF>. – Назва з екрана.

Додаткова

13. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с. (с. 40-66).

14. Хозяйственное право Украины: Учебное пособие / Под общей ред. Проф. Н. А. Саниахметовой. – Х.: “Одиссей”, 2005. – 640 с. (с. 274-303).

15. Господарське право України: Підручн. для студ. вищ. навч. зал. / М.К. Галянтьч, С.М. Грудницька, О.М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424с. – Бібліогр.: с. 417-419.

16. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 264 с.

17. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

Тема 5. Поняття та легалізація суб'єктів господарського права

Семінар 5. Поняття та легалізація суб'єктів господарського права

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Поняття та види суб'єктів господарського права.

2. Поняття легалізації суб'єктів господарювання.

3. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів господарювання.

4. Правове регулювання ліцензування певних видів господарської діяльності.

5. Ліцензійні справи та ліцензійний реєстр.

6. Переоформлення, видача дублікату та анулювання ліцензії на здійснення певного виду господарської діяльності.

7. Правове регулювання патентування певних видів підприємницької діяльності.

3. Підготуйтеся до письмового опитування.

4. Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13 – 14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.

5. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263.

6. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 23. – Ст. 158.

7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – Ст. 389.

8. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів

України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності» від 19.10.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 11. – Ст. 69.

9. Указ Президента України від 06.04.2011 р. «Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України» – Урядовий кур'єр від 21.04.2011 р. – № 73.

Додаткова

10. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування і визначення такими що втратили чинність деяких постанов КМУ» від 05.08.2015р. № 1698. – Урядовий кур'єр від 07.12.2000р. – № 228.

11. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження переліку платних побутових послуг» від 29.12.2010р. № 1258. – Урядовий кур'єр від 03.02.2011р. – № 20.

12. Постанова Кабінету міністрів України «Про строк дії ліцензії на провадження певних видів господарської діяльності, розміри і порядок зарахування плати за її видачу» від 29.11.2000р. № 1755. – Урядовий кур'єр від 15.12.2000р. – № 48.

13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування, ведення і користування відомостями ліцензійного реєстру та

подання їх до Єдиного ліцензійного реєстру» від 08.11.2000 р. № 1658. – Урядовий кур'єр від 29.11.2000р. – № 222.

14. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

Тема 6. Припинення діяльності суб'єктів господарського права

Семінар 6. Припинення діяльності суб'єктів господарського права

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Припинення юридичних осіб – суб'єктів господарської діяльності.
2. Реорганізація юридичної особи – суб'єкта господарської діяльності.
3. Порядок ліквідації особи – суб'єкта господарської діяльності.
4. Припинення підприємницької діяльності фізичною особою – суб'єктом господарської діяльності.

5. Банкрутство (неплатоспроможність) особи – суб'єкта господарської діяльності.

3. *Підготуйтеся до письмового опитування.*

4. *Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13 – 14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.

5. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців» // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263.

6. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.

7. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 31. – Ст. 440.

8. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5 – 6. – Ст. 30.

9. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності» від 19.10.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 11. – Ст. 69.

Додаткова

10. Указ Президента України від 06.04.2011 р. «Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України» – Урядовий кур'єр від 21.04.2011 р. – № 73.

11. Положення про порядок тимчасового припинення діяльності підприємств сфери торгівлі, громадського харчування і послуг, які систематично реалізують недоброякісні товари, порушують правила торгівлі та надання послуг, умови зберігання і транспортування товарів, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 25.01.1995 р. № 26/95-ВР Про затвердження положень щодо захисту прав споживачів. – Голос України. – 1995.

12. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування» від 14.11.2000р. № 1698. – Урядовий кур'єр від 07.12.2000р. – № 228.

13. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

Тема 7. Правове положення підприємств

Семінар 7. Правове положення підприємств

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Поняття і ознаки підприємства як організаційної форми господарювання.
2. Види і організаційні форми підприємств.
3. Організаційна структура і управління підприємством.
4. Правове положення державних підприємств.
5. Правове положення комунального унітарного підприємства.
6. Поняття види і правове положення підприємств колективної власності.
7. Правове положення приватних та інших підприємств.

3. *Підготуйтеся до письмового опитування.*

4. *Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.*

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13 – 14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.

5. Закон України «Про господарські товариства» від 19.07.2001 р. – Голос України від 11.10.1991 р.

6. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. – Урядовий кур'єр. – 29.10.2008 р. – № 202.

7. Закон України «Про колективні договори і угоди» от 01.07.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – N 36. – Ст. 361.

Додаткова

8. Закон СРСР від 17 червня 1983 р. «Про трудові колективи і підвищення їх ролі в управлінні підприємствами, установами, організаціями» від 17.06.1983 р. // Законодавство України [Електронний ресурс] / Верхов. Рада України. – Електроні текст. дані. – К. : Упр. комп'ютериз. систем Апарату Верхов. Ради України, 1996-2009. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0164-01/>. – Назва з екрану.

9. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с. (с. 18 – 49).

10. Хозяйственное право Украины: Учебное пособие / Под общей ред. Проф. Н. А. Саниахметовой. – Х.: “Одиссей”, 2005. – 640 с. (с. 46-57).

11. Господарське право України: Підручн. для студ. вищ. навч. зал. / М.К. Галянтич, С.М. Грудницька, О.М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424с. – Бібліогр.: с. 417-419.

12. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 264 с.

13. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

Тема 8. Правовий статус господарських товариств

Семінар 8. Правовий статус господарських товариств

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Поняття господарських товариств та їх ознаки.
2. Види господарських товариств та їх характеристика.
3. Права и обов'язки учасників господарських товариств.
4. Управління господарським товариством.

3. Підготуйтеся до письмового опитування.

4. Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.

4. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. – Голос України від 11.10.1991 р.

5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. – Урядовий кур'єр. – 29.10.2008 р. – № 202.

6. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 38. – Ст. 103.

Додаткова

7. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с. (с. 18-49).

8. Хозяйственное право Украины: Учебное пособие / Под общей ред. Проф. Н. А. Саниахметовой. – Х.: “Одиссей”, 2005. – 640 с. (с. 46-57).

9. Господарське право України: Підручн. для студ. вищ. навч. зал. / М.К. Галянтич, С.М. Грудницька, О.М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424с. – Бібліогр.: с. 417 – 419.

10. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 264 с.

11. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

Тема 9. Правове положення об'єднань підприємств Семінар 9. Правове положення об'єднань підприємств

Методи контролю: усне та письмове опитування, письмове індивідуальне тестування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

1. Поняття об'єднання підприємств, є його функції та майнова основа діяльності.

2. Статус підприємства – учасника об'єднання підприємств.

3. Види та організаційні форми об'єднання підприємств.

4. Управління об'єднанням підприємств.
  5. Асоційовані підприємства та холдингові компанії.
3. Підготуйтеся до письмового опитування.
4. Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Конституція України від 28.06.96 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19.07.2001 р. – Голос України від 11.10.1991 р.
5. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 р. – Урядовий кур'єр. – 29.10.2008 р. – № 202.
6. Закон України «Про холдингові компанії в Україні» від 15.03.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 34. – Ст. 291.
7. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб підприємців» від 15.05.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263.

Додаткова

8. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 592 с. (с. 18 – 49).
9. Хозяйственное право Украины: Учебное пособие / Под общей ред. Проф. Н. А. Саниахметовой. – Х.: “Одиссей”, 2005. – 640 с. (с. 46 – 57).
10. Господарське право України: Підручн. для студ. вищ. навч. зал. / М.К. Галянтич, С.М. Грудницька, О.М. Міхатуліна та ін. – К.: МАУП, 2005. – 424с. – Бібліогр.: с. 417 – 419.
11. Кравчук С.Й. Господарське право України: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2007. – 264 с.
12. Хозяйственное (предпринимательское) право Украины: Учебник / Под общ. ред. Р.Б. Шишки и Я.А. Чапичадзе. – Харьков: Эспада, 2007. – 552 с.

Питання для підготовки до заліку

1. Поняття господарського права, господарської діяльності, ознаки господарської діяльності.
2. Предмет та метод господарського права, види методів господарського права.
3. Принципи господарського права.
4. Зв'язок господарського права з іншими галузями права України.
5. Поняття та види господарських правовідносин.
6. Ознаки господарських правовідносин.
7. Система господарського права України.
8. Джерела господарського права України.
9. Форми реалізації державою економічної політики та їх характеристика.
10. Основні напрями економічної політики України.
11. Основні засоби державного регулювання господарської діяльності.
12. Державне замовлення, державне завдання (ст. 13 ГКУ).
13. Ліцензування, патентування та квотування у господарській діяльності (ст. 14 ГКУ).
14. Сертифікація та стандартизація (ст. 15 ГКУ).
15. Застосування нормативів та лімітів.
16. Регулювання цін та тарифів.
17. Надання інвестиційних, податкових та інших пільг.
18. Надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій (ст. 16 ГКУ).
19. Регулювання системи оподаткування (ст. 17 ГКУ).
20. Обмеження монополізму та сприяння змагальності у сфері оподаткування (ст. 18 ГКУ).
21. Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю (ст. 19 ГКУ).
22. Захист прав суб'єктів господарювання та споживачів (ст. 20 ГКУ).
23. Торгово-промислові палати як добровільні об'єднання підприємців.
24. Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва, її структура та функції.
25. Особливості управління господарською діяльністю у державному секторі економіки.
26. Особливості управління господарською діяльністю у комунальному секторі економіки.
27. Поняття підприємництва та його ознаки.
28. Види підприємництва.
29. Поняття та види принципів підприємницької діяльності.

30. Відповідальність суб'єктів підприємницької діяльності та підстави її припинення.

31. Державні гарантії та державна підтримка підприємницької діяльності.

32. Спрощена система оподаткування як засіб державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні.

33. Органи державної влади та місцевого самоврядування, які забезпечують розвиток малого та середнього підприємництва.

34. Повноваження спеціального уповноваженого органу у сфері розвитку малого та середнього підприємництва.

35. Некомерційна господарська діяльність.

36. Законодавство України про захист економічної конкуренції.

37. Види порушень законодавства про економічну конкуренцію.

38. Дії, що визнаються недобросовісною конкуренцією.

39. Антимонопольний комітет України його посадові особи та структура.

40. Задачі та функції Антимонопольного комітету України.

41. Контроль за концентрацією суб'єктів господарювання.

42. Дії які є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції.

43. Види санкцій передбачених за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

44. Правове регулювання, органи та підстави розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

45. Особи, що приймають участь справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, їх права і обов'язки.

46. Види рішень в справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції і порядок їх перевірки.

47. Поняття і види суб'єктів господарського права.

48. Поняття легалізації суб'єктів господарського права.

49. Правове регулювання державної реєстрації суб'єктів господарського права.

50. Процедура державної реєстрації юридичних осіб.

51. Процедура державної реєстрації фізичних осіб – суб'єктів господарської діяльності.

52. Правове регулювання ліцензування певних видів господарської діяльності.

53. Ліцензійні справи та ліцензійний реєстр.

54. Процедура переоформлення ліцензії на певний вид господарської діяльності.

55. Процедура видачі дубліката ліцензії на певний вид господарської діяльності.

56. Патентування певних видів господарської діяльності, торговий патент та його види.

57. Суб'єкти господарювання, які не є платниками збору за здійснення торговельної діяльності і діяльності з надання платних послуг.

58. Види діяльності, що здійснюються з отриманням пільгового торговельного патенту.

59. Ставка збору за здійснення торговельної діяльності і діяльності з надання платних послуг, що передбачає наявність торговельного патенту.

60. Порядок отримання торговельного патенту.

61. Місце та строки сплати збору платниками, що мають право здійснювати господарську діяльність тільки при наявності торговельного патенту.

62. Строки дії торговельних патентів.

63. Припинення юридичних осіб суб'єкті господарської діяльності.

64. Реорганізація юридичної особи – суб'єкта господарської діяльності.

65. Порядок ліквідації юридичної особи – суб'єкта господарської діяльності.

66. Припинення підприємницької діяльності фізичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності.

67. Правове регулювання і поняття банкрутства, неплатоспроможності боржника і санації.

68. Проведення в справах про банкрутство.

69. Поняття та ознаки підприємства як організаційної форми господарювання.

70. Види й організаційні форми підприємств.

71. Організаційна структура підприємства та управління підприємством.

72. Загальна характеристика державних підприємств.

73. Правове положення державних комерційних підприємств.

74. Особливості господарської діяльності державних комерційних підприємств.

75. Правове положення державних казенних підприємств.

76. Особливості господарської діяльності казенних підприємств.

77. Правове положення комунального унітарного підприємства.

78. Поняття, види і правове положення підприємств колективної власності.

79. Правове положення приватних та інших підприємств.

80. Поняття господарських товариств та їх ознаки.

81. Види господарських товариств та їх характеристика.

82. Права та обов'язки учасників господарських товариств.

83. Управління господарським товариством.

84. Правовий статус акціонерних товариств.

85. Правовий статус товариств з обмеженою відповідальністю.

86. Правовий статус товариств з додатковою відповідальністю.

87. Правовий статус повних товариств.

88. Правовий статус командитних товариств.

89. Поняття об'єднань підприємств та порядок їх створення.

90. Майнове підґрунтя діяльності об'єднань підприємств.

91. Функції об'єднань підприємств.

92. Статус підприємства об'єднання – учасника об'єднань підприємств.

93. Види й організаційні форми об'єднань підприємств.

94. Управління об'єднанням підприємств.
95. Асоційовані підприємства та холдінгові компанії.

Навчальне видання

Шульженко Ігор Владиславович

Кафедра гуманітарних і правових дисциплін

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Формат 60x84/8. Ум. др. арк.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м.Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкту видавничої
Справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.